

Şarjım az var olamıyorum

Mahmut Genç

Ben Lerner'ın *Transkripsiyon*'unu bitirdikten sonra dönüp notlarıma baktığımda aynı nesnenin durmadan karşıma çıktığını fark ettim. Kayıt cihazı, telefon ekranı, Zoom, FaceTime, iPad, ASMR videoları... Roman sanki sürekli aynı yere dönüyor, yalnızca kullandığı nesneyi değiştiriyordu. Pandemi üzerine yazılmış birçok metin boşalan şehirleri, maskeyi, kapanmayı ya da yalnızlığı merkeze alırken Lerner'ın ilgisi daha sessiz bir yerde dolaşıyor. İnsanların birbirlerine hangi yüzeylerin ardından baktıkları, seslerinin hangi aygıtların içinden geçerek ulaştığı ve bütün bunların zamanla ne kadar sıradanlaştığı üzerine düşünüyor.

Bu yüzden Thomas ile yapılan mülakat kitabın geri kalanını da okumamı belirledi. Kayıt cihazı çalışmıyor. Thomas çalıştığını sanarak konuşuyor. Anlatıcı ise konuşmayı belleğinden yeniden kuruyor. Sayfalar ilerledikçe kayıt cihazıyla bellek aynı cümlede buluşmaya başladı. İkisi de eksiltiyor. İkisi de bazı ayrıntıları tutarken bazılarını bırakıyor. İkisi de geriye dönüp bakıldığında yeniden çalışıyor. Belleği düşünürken elim sürekli kayıt cihazına, kayıt cihazını düşünürken belleğe gidiyordu. Roman bu ikisini birbirine benzetmek için özel bir çaba göstermiyor. Bir süre sonra zaten birbirlerinden ayırmak zorlaşıyor.

Belki bu yüzden ekran da roman boyunca tek bir işleve sahip görünmüyor. Bir baba oğluna FaceTime üzerinden veda ediyor. Thomas'ın torunu ancak ASMR videoları açıldığında yemek yiyebiliyor. Bunların her biri başka bir ihtiyacın parçası gibi duruyor ama aynı hareketi tekrar ediyorlar. Gerçeklikle araya ince bir mesafe koyuyorlar. Psikanalizde savunma mekanizmaları üzerine düşünürken akla gelen o dolaylılık hissi burada teknik aygıtların içine dağılmış gibi. Dünya geri çekilmiyor. Gerçeklik ya da, geri çekilmiyor, mesafe alıyor. İnsan da ondan vazgeçmiyor. Araya yalnızca yeni yüzeyler ekleniyor. Temas sürüyor, ritim değişiyor. Gibi gibi daha fazla çoğaltılacak birtakım bariyer tipleri.

Thomas'ın torununa ait sahneler bu yüzden uzun süre aklımda kaldı. ARFID nedeniyle yemek yiyebilmesi ASMR videolarına bağlanmış durumda. Açlık ile yeme eylemi arasına bir ses yerleşiyor. Tekrar eden ritimler, fısıltılar, küçük gürültüler... Organizmanın en temel alışkanlıklarından biri bile, yemek yemek, bir ekranın eşliğinde kuruluyor. Roman boyunca bunun tekil bir örnek olarak durmadığını hissettim. Sayfalar ilerledikçe benzer araçlar çoğalıyor. İnsanlar birbirlerine, hatıralarına, yaslarına ve bedenlerine hep bir kayıt, bir

görüntü ya da bir ses aracılığıyla yaklaşıyor. Metne dönüp bu mesele neye hizmet ediyor diye sorduğunuzda hep bir cevap bulabiliyorsunuz bu bağlamda, çok ilginç.

Hotel Arbez'in romana dahil oluşu da bu yüzden bana doğal geldi. İsviçre ile Fransa arasındaki sınır otelin tam ortasından geçiyor. Bir odanın içinde iki ülke bulunabiliyor. Roman boyunca benzer geçişler durmadan yaşanıyor. Baba ile oğul, anlatıcı ile karakter, kayıt ile hatırlama, rüya ile uyanıklık birbirlerinin alanına taşmaya başlıyor. Sınırın kendisi kaybolmuyor. Yer değiştiriyor.

Kitabı kapattığımda not defterimde en çok tekrar eden kelime "ekran" olmuştu. Bunu yazarken bile biraz şaşıyorum çünkü romanı okumaya başlarken dikkatimi çeken şey transkripsiyon fikriydi. Son sayfalara geldiğimde ise kayıt cihazı, telefon ekranı, görüntülü konuşmalar ve bellek aynı düşüncenin farklı uğrakları gibi görünmeye başladı. Lerner bunları büyük bir teoriye dönüştürmeye çalışmıyor. Yan yana getiriyor. Aralarındaki akrabalığı okurun fark etmesini bekliyor. Kitabın etkisi de biraz buradan geliyor sanırım. Okuma bittikten sonra insan kendi telefonuna, kendi ses kayıtlarına, kendi hatırlama biçimine istemeden dönüp bir daha bakıyor.

Bakıyorum. Şarjım az. Burada durabilirim artık.